



Højere sooverlevelse – hvilken rolle spiller fodringen?

Kristoffer S. Hald, griseproducent, Hedevang, Bækmarksbro
Thomas S. Bruun, chefkonsulent, SEGES Innovation

Grisekongres, Herning
21. Oktober 2026

Højere sooverlevelse – hvilken rolle spiller fodringen?

De næste 35 minutter

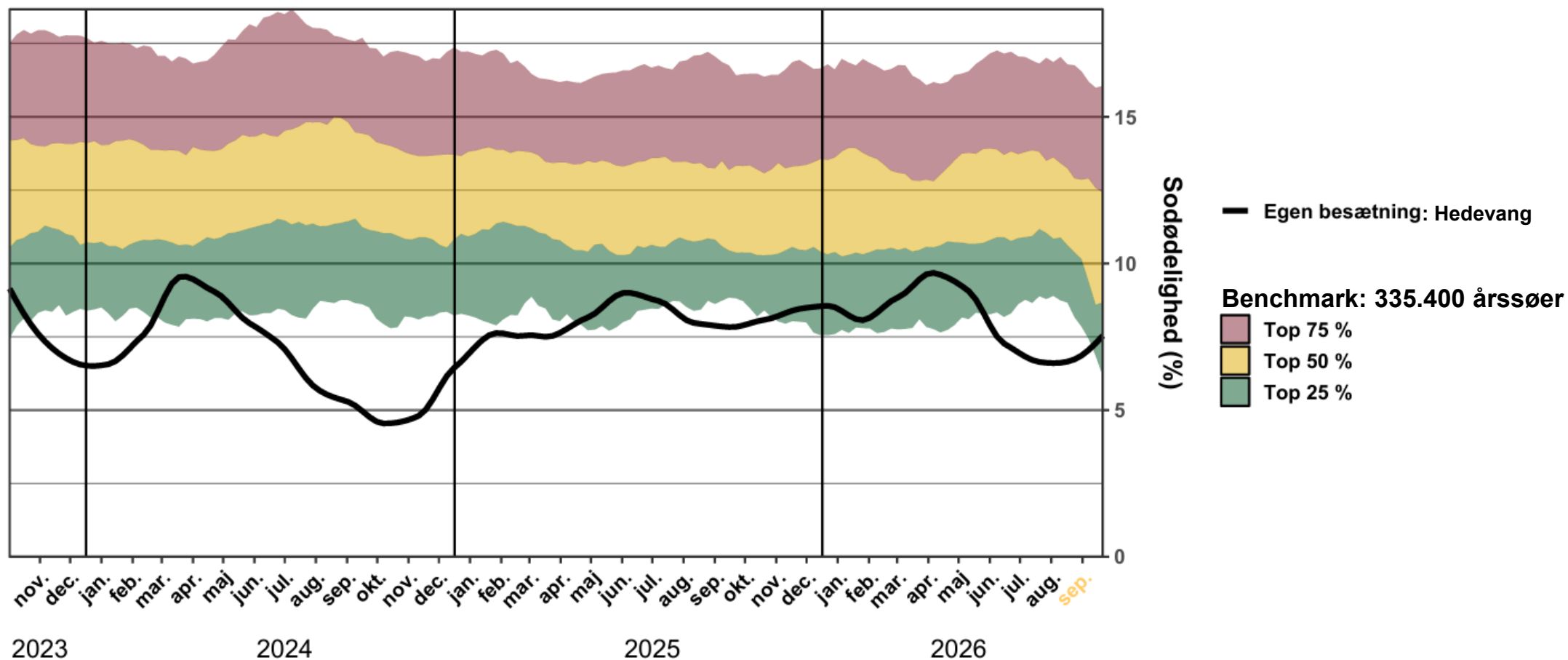


Foto: Colourbox



Overblik og forståelse af sodødeligheden er vigtig

Indsatsen skal målrettes

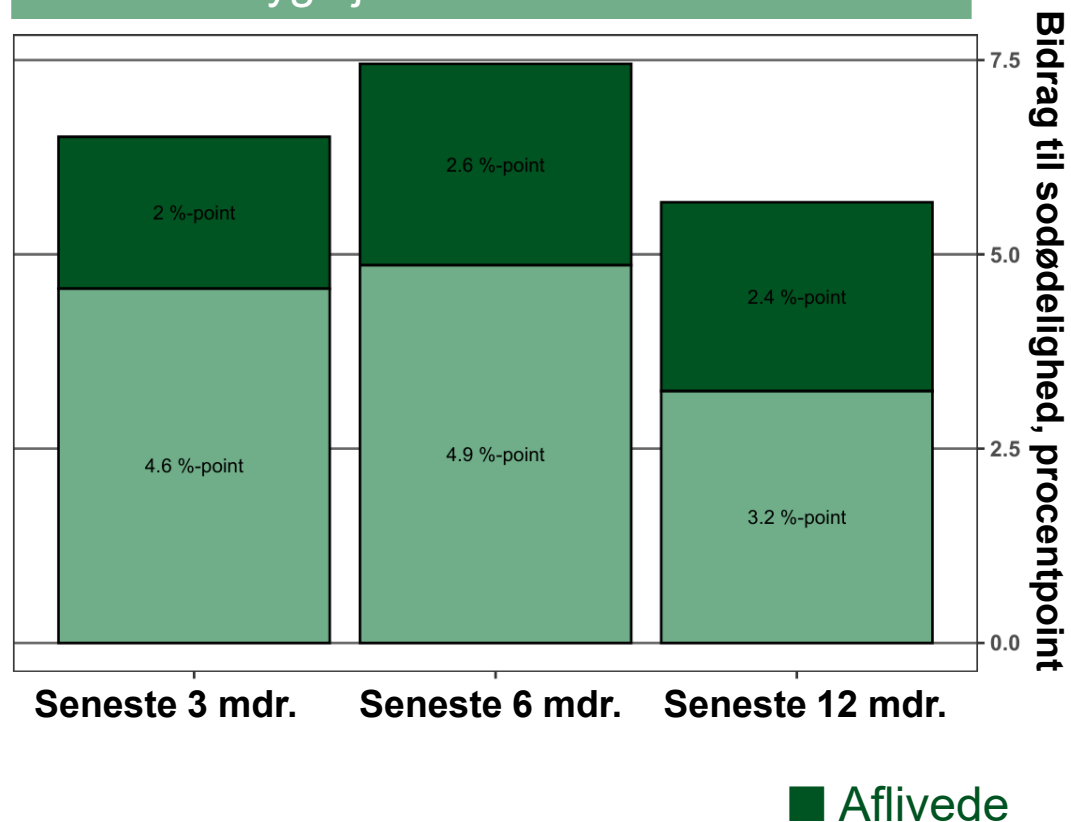


Skyldes manglende sooverlevelse foderet?

Fokuser på forholdet mellem selvdøde og aflivede søer

Eksempel 1. Lav sodødelighed og høj andel selvdøde søer

Fokus på fodersammensætning og –kvalitet samt foderhygiejne

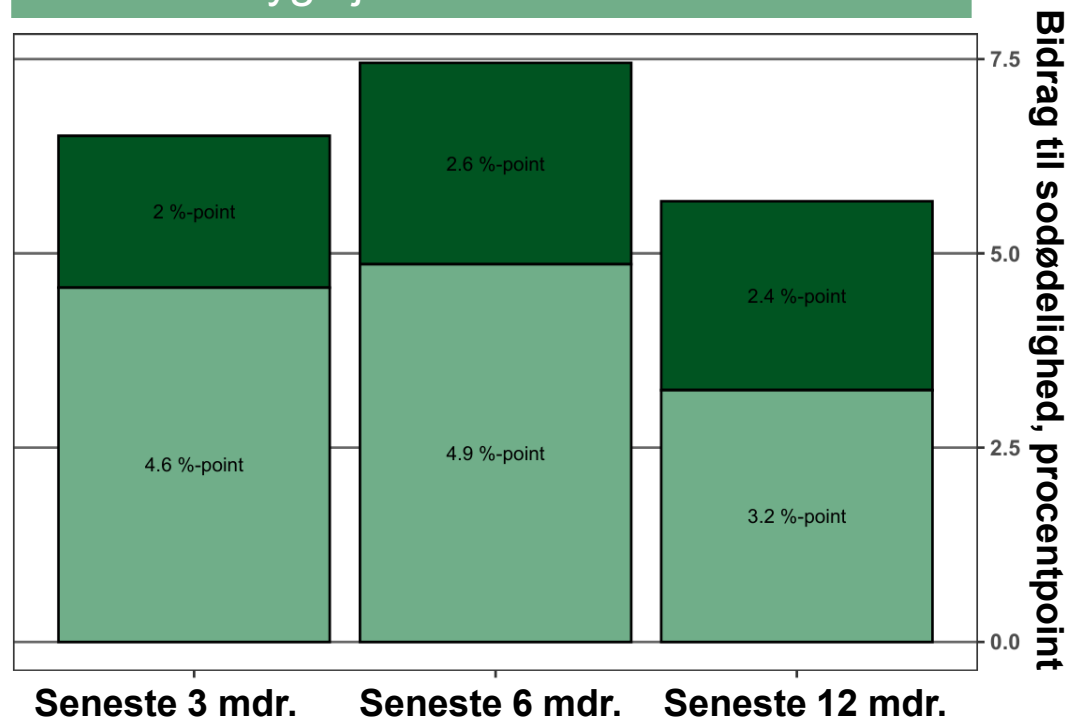


Skyldes manglende sooverlevelse foderet?

Fokuser på forholdet mellem selvdøde og aflivede søer

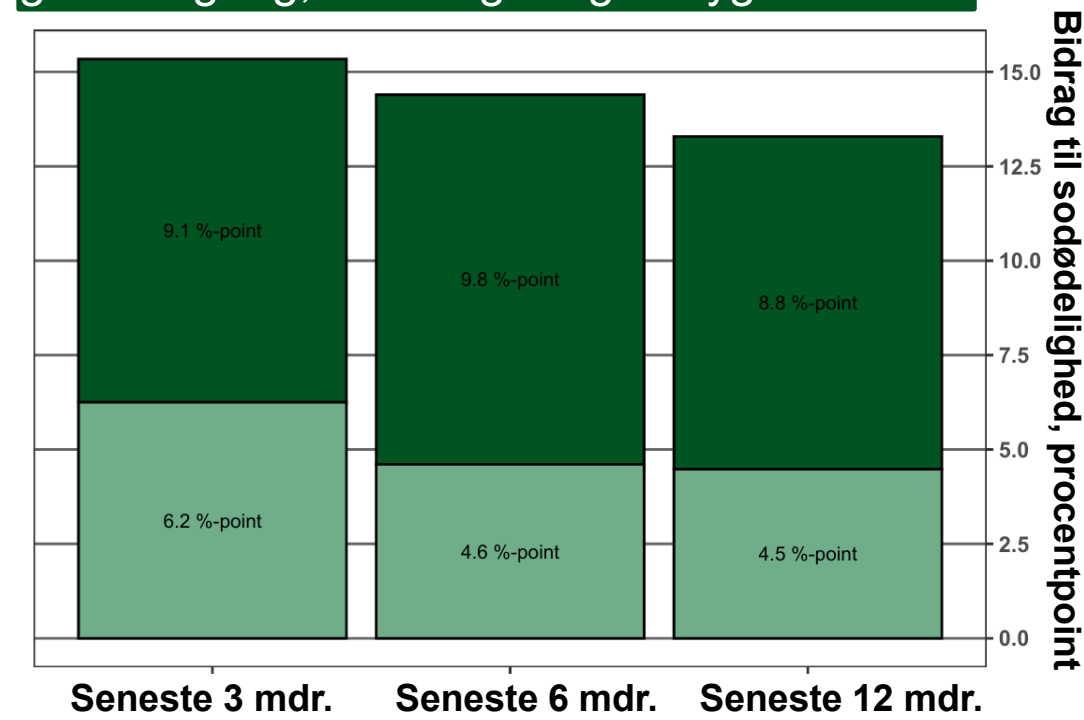
Eksempel 1. Lav sodødelighed og høj andel selvdøde søer

Fokus på fodersammensætning og –kvalitet samt foderhygiejne



Eksempel 2. Høj sodødelighed og høj andel aflivede søer

Fokus på gruppering af søer, stiunderlag, gennemgang, klove og brug af sygestier

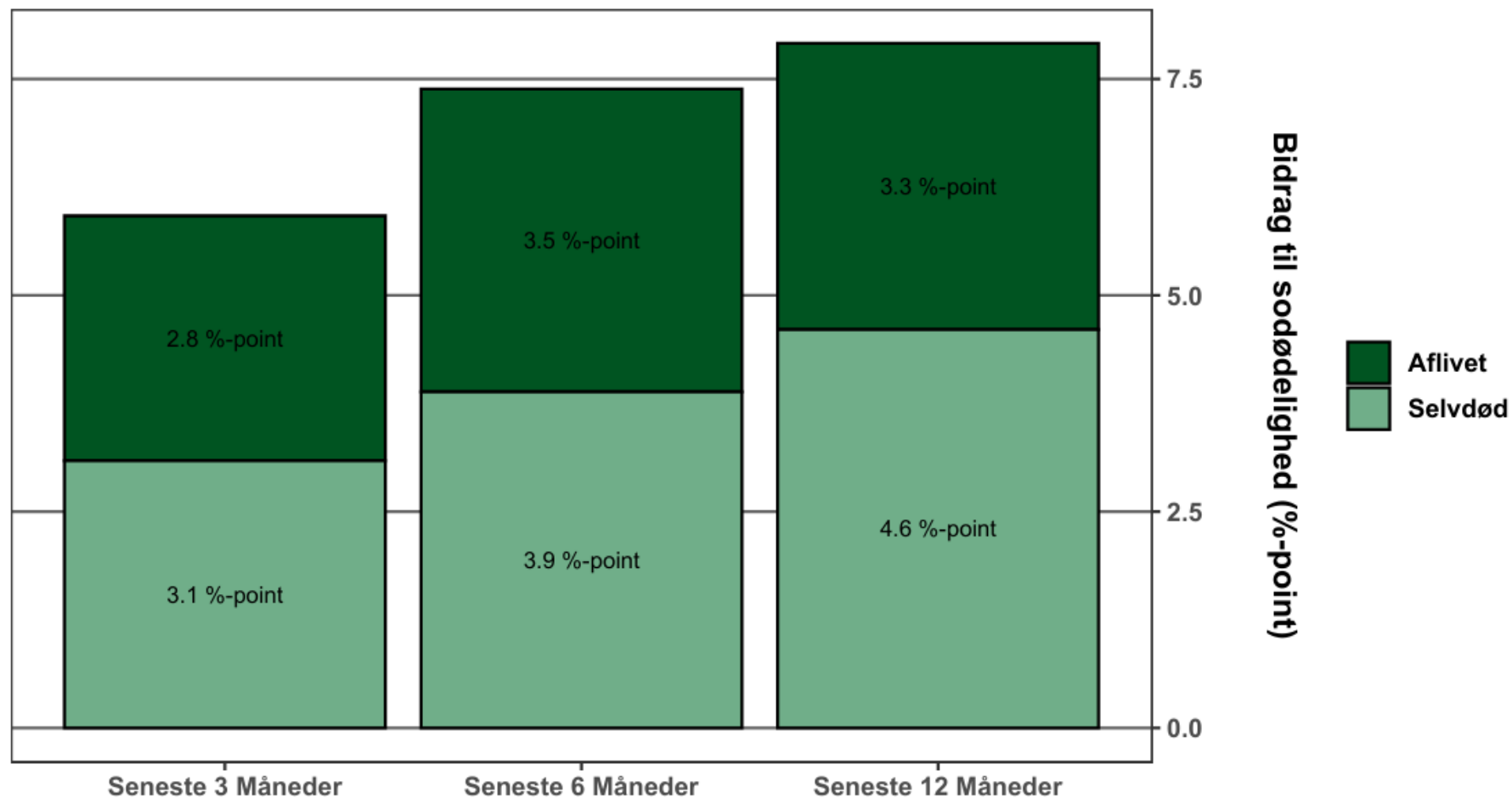


■ Aflivede

■ Selvdøde

Tallene fra Hedevang

Stigende sooverlevelse og nu næsten 50/50 på de to dødsårsager



Foderløsningerne på Hedevang

Overordnet valg af antal blandinger og fodersystem

Indkøbt færdigfoder

- Der bruges 3 blandinger til polte og søer
 - Farestald: 8,2 g ford. lysin og 122 g ford. protein pr. FEso
 - Drægtighedsstald: 4,0 g ford. lysin og 80 g ford. protein pr. FEso
 - Karantæne-, polte- og løbestald: 4,0 g ford. lysin og 85 g ford. protein pr. FEso

Styr på foderets massefylde

- Hyppige kontrolvejninger



Væsentlige beslutninger omkring sammensætning af sofoder

Det lægger jeg vægt på

Fokus på foderets effekt på mavesår

- Pelleteret vare der er grov nok til at forhindre mavesår
- Mindre afblanding og ingen valset byg
- Ser ingen symptomer på mavesår
- Krav til formaling og dokumentation af formaling

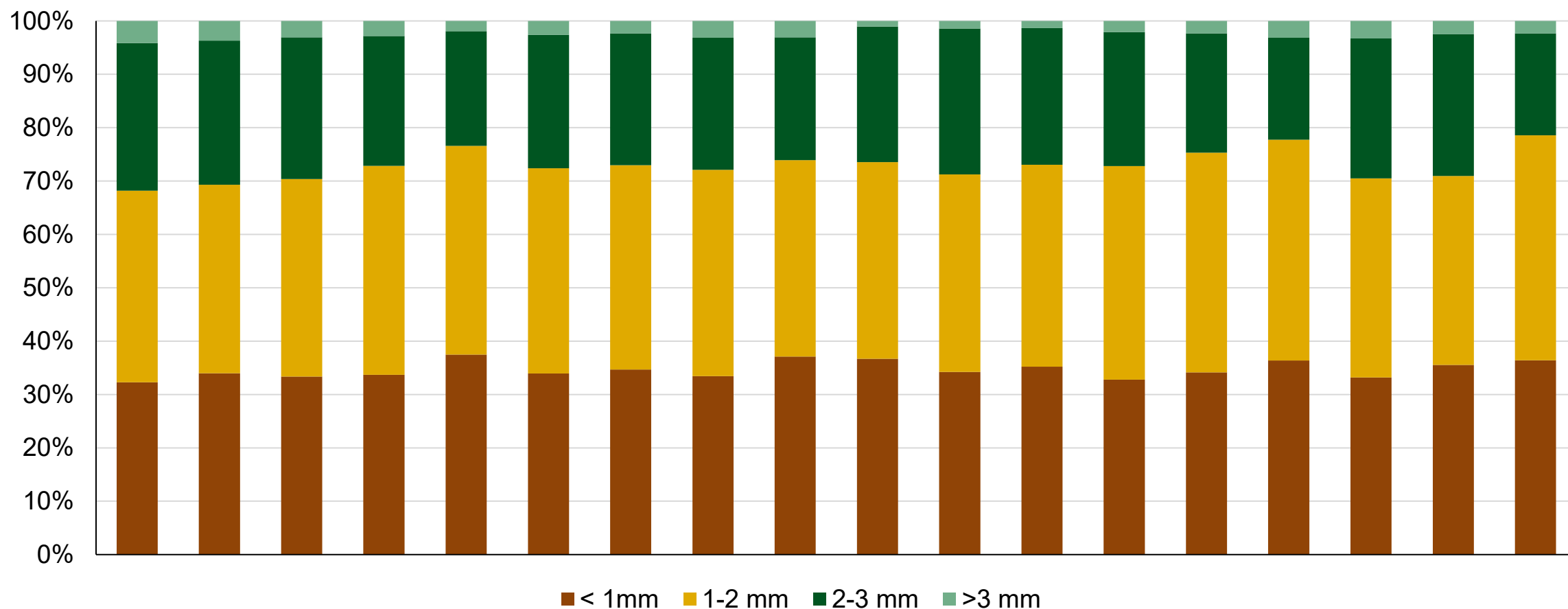
Tilsætningsstoffer i færdigfoderet

- Toksinbinder
 - Dobbelt mængde i drægtighedsfoderet (+ 8 kr. pr. 100 kg)
- Levucell
 - I alt sofoderet (+ 3 kr. pr. 100 kg)



Eksempel på dokumentationen af sigteprofiler pr. levering

Sigteprofil af drægtighedsfoder før pelletering (seneste 18 leverancer)



Fokus på fiberkilder

Et punkt hvor Hedevang måske skiller sig ud og har meget rolige dyr

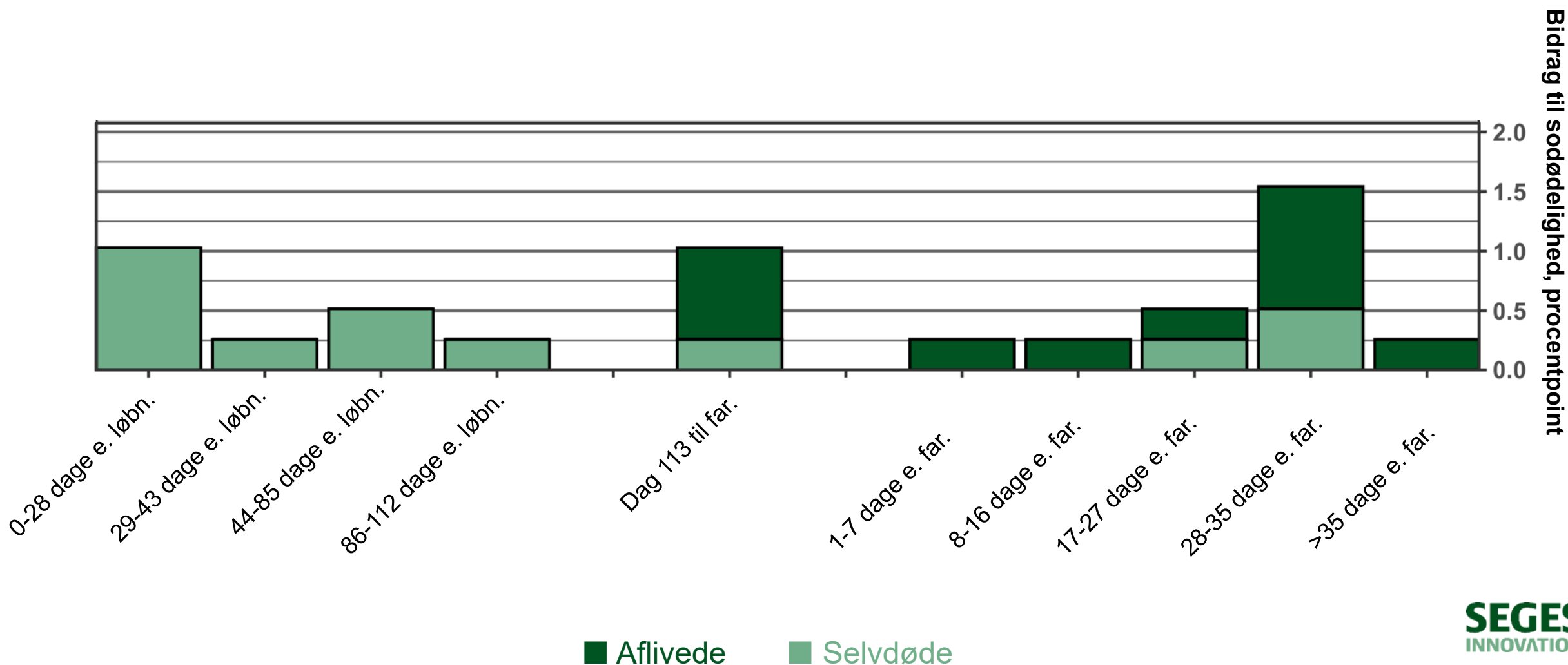
	Diegivende	Drægtige	Polte + løbe
Byg	> 35%	> 40%	> 50%
Rug	10%	> 10%	> 10%
Havre	5%	> 10%	5%
Hvedeklid	> 3%	> 10%	> 9%
Roepiller	1%	2%	1%
Rapskage	< 2%	> 2%	> 2%

Alsidiq fibersammensætning med mange forskellige kilder til opløselige og uopløselige fibre



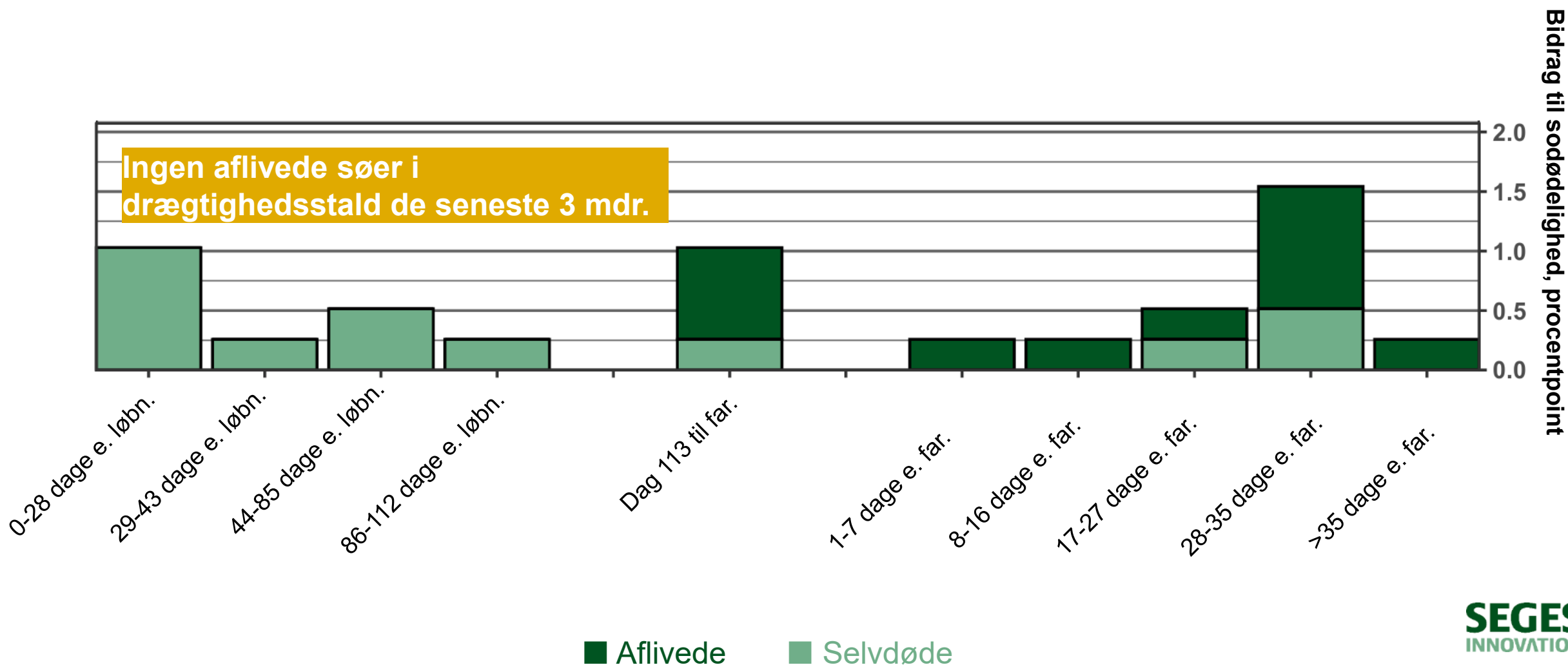
Detaljer om sodødeligheden på Hedevang

Hvor og hvornår i cyklus afgår søerne



Detaljer om sodødeligheden på Hedevang

Hvor og hvornår i cyklus afgår søerne



Foderkurver til drægtige søer på Hedevang

Flad foderkurve til de fleste

Flad foderkurve implementeret i 2024

- Flad kurve fra dag 28 – flytning til farestald: 2,6 FEso pr. so pr. dag
- 1 daglig udfodring
- Ekstra sojaskrå: 1 kg pr. 3 søer pr. dag den sidste uge før flytning til farestald



Sådan undgår jeg at miste søer når de flyttes

Erfaringer fra Hedevang

Foderstrategi for at håndtere pludselige dødsfald

- Fiberindhold på minimum 200 g pr. kg i drægtighedsfoderet
- Dobbelt op på foderstyrke sidste 2 fodringer inden flytning
- Tendens til at høj andel af fibre reducerer dødsfald
- Rolig flytning uden stress



Fibre og faring

Foderstrategi omkring faring

Fibre og faring

- 500-600 g fibre pr. døgn ved faring
- Mange kilder til fibre (uopløselige og opløselige)

Foderstrategi

- Foderstyrke før faring: 3,5 FEso
- Antal udfodringer pr. døgn: 3
- Fodertidspunkter: kl. 7.00, 14.30 og 23.00



Sådan fodres søerne i farestalden

Praktisk håndtering for at opnå høj sooverlevelse

Foderstrategi

- Justering af foderstyrke efter faring
 - 1 gang dagligt med 0,5 FEso stigning pr. dag
- Ønsket top på foderoptagelsen
 - 9,0-9,5 FEso pr. dag
- Hvad gør vi hvis soen ikke æder?
 - Tager temperatur: over 39-39,5°C så behandles soen
- Praksis for brug af smertestillende
 - Min. ved første behandling med antibiotika



Foderhygiejne er en forudsætning for succes

Strategi for silohygiejne

- Indendørssiloer valgt ved etablering
- Siloer skal tømmes og inspiceres systematisk
- Siloer skal være tomme hver 6. uge

Foderkæde og -kasser

- Årligt tjek og vedligehold af hjørner på foderstreng
- Foderkasser med hul til rengøring/udtørring



Foderhygiejne på stiniveau

Rene foderkasser og nedfaldsrør

- Fodernedløb i farestalden rengøres efter behov
- Spuling af nedfaldsrør ved vask af stald (nedefra)



Fokus på ro og velfærd

Brug af halm

Krav til halmkvalitet

- Kun halm med vandindhold på under 15% presses
- Dårlige klumper i ballen frasorteres
- Halmen vurderes også på lugt
- Der bruges ikke snittet halm, hvilket giver øget tid som rode materiale



Det der ikke handler om foder er også vigtigt

Overblik og drift af sygestier

Strategi for behandling af søer

- Ved lettere sygdom/skader, behandles der i stien
- Hvis ingen bedring, flyttes der i sygesti

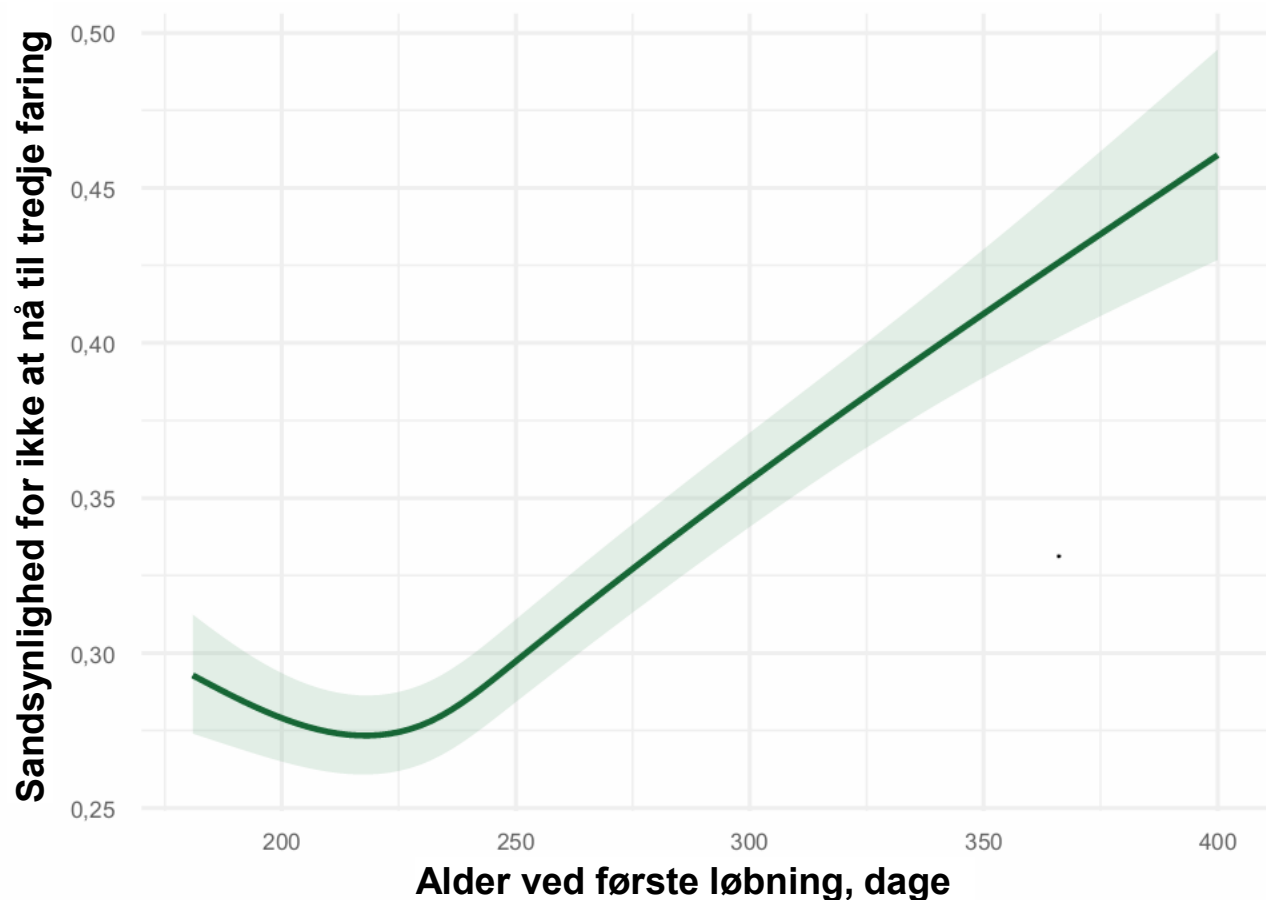
Sygestiens drift

- Altid sokort ved sygestien
- Efter 1 uge evalueres - enten genbehandling eller aflivning



Den langtidsholdbare polt kræver fokus på alder

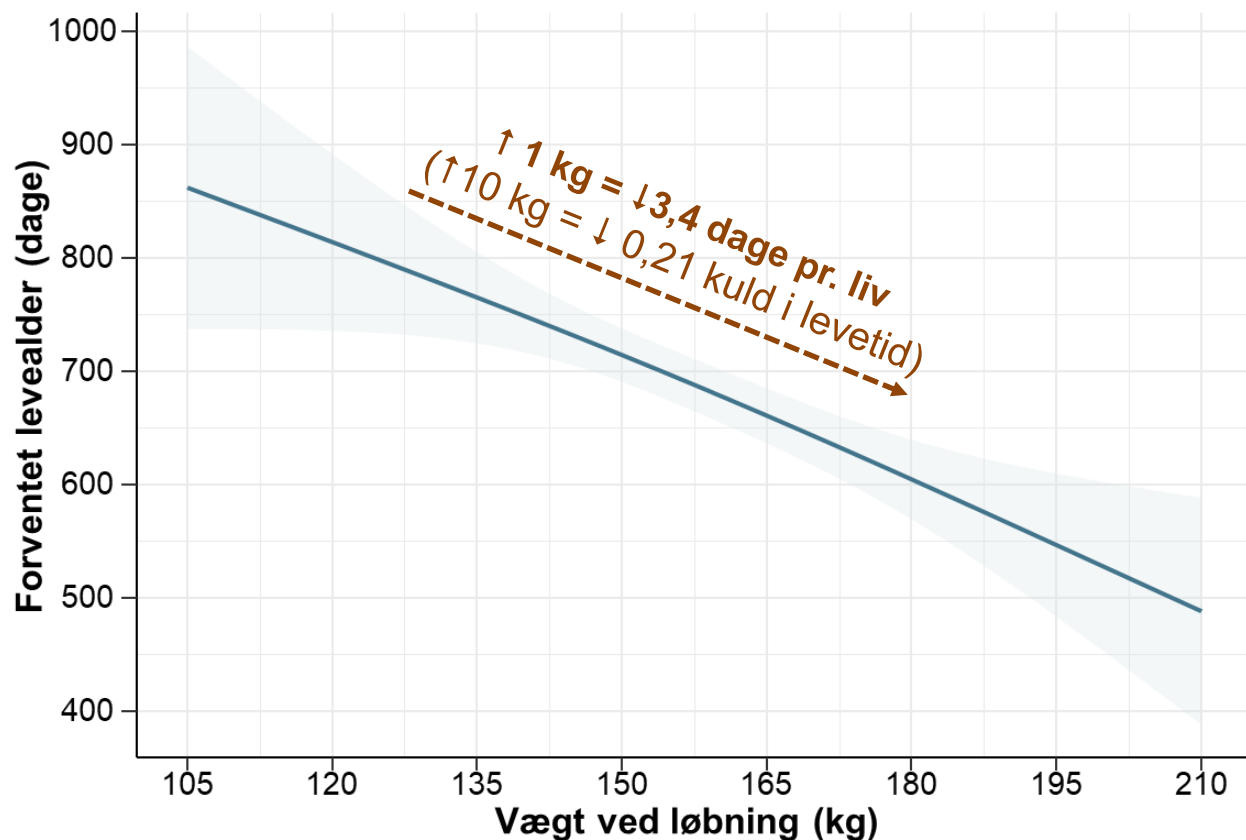
Data fra SEGES InSight med ca. 350.000 polte løbet i 2021-2024



Figur 1. Sandsynlighed for, at soen ikke når at fare tredje gang i forhold til dens alder ved første løbning. Modellen er justeret for besætningsstørrelse og kalenderår, og besætninger indgår som tilfældig variabel. Det lysegrønne område (■) angiver modellens 95% konfidensinterval.

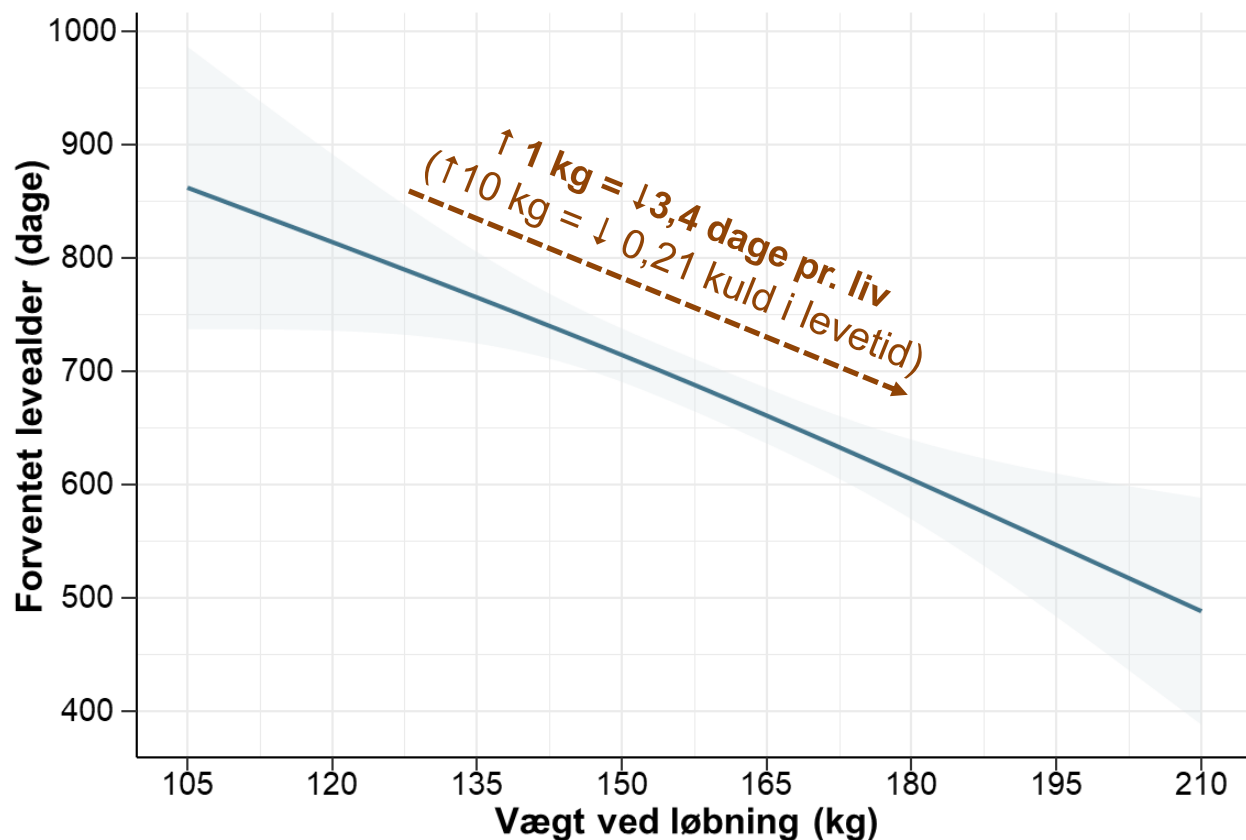
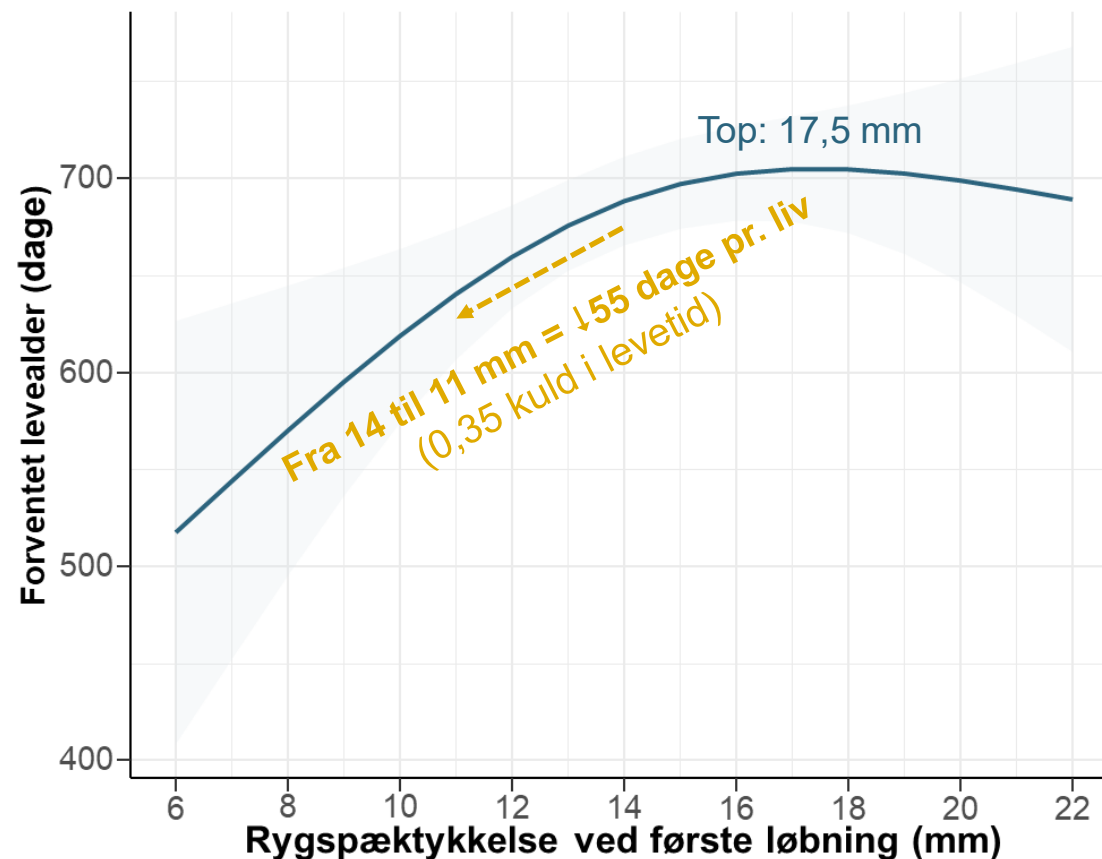
Den langtidsholdbare polt kræver også fokus på vægt og rygspæk

Måske langt vigtigere end I tror...



Den langtidsholdbare polt kræver også fokus på vægt og rygspæk

Måske langt vigtigere end I tror...



Den langtidsholdbare polt

Genopfriskning af målet for den løbne polt



150-165 kg (gerne lettere)



13-15 mm rygspæk (12 mm er bedre end at vente 12-15 kg på 1 mm)



30-33 uger (210-230 dage)

Polteopvæksten på Hedevang

Indkøbte polte

- 14-21 uger (gennemsnit: 70-75 kg men fra 45-110 kg)
- Et par polte vejes med vægt i hver sti
- Går i karantænestald i 7 uger

Fodring af polte

- Fodres med blanding med 4,0 g ford. lysin og 85 g ford. protein pr. FEso som grundblanding
 - 45-65 kg suppleres med smågrisefoder (8,5 g ford. lysin)
 - 65-100 kg suppleres med sojaskrå (6,5 g ford. lysin)
 - 100 kg- løbning kun 4,0/85 blanding
- Midt i karantæneperioden kontrolvejes igen

Jeg skal vide om jeg former den polt jeg kan arbejde med efterfølgende ...



Poltestyringen får stor fokus på Hedevang

Vægten som evaluering af om vi lykkes

Ved løbning

- Alle polte vejes (hvis vi har tid:-)
- Alle polte rygspæk scannes - alder noteres
 - Målet er 12-15 mm rygspæk og 150-160 kg

Næsten i mål

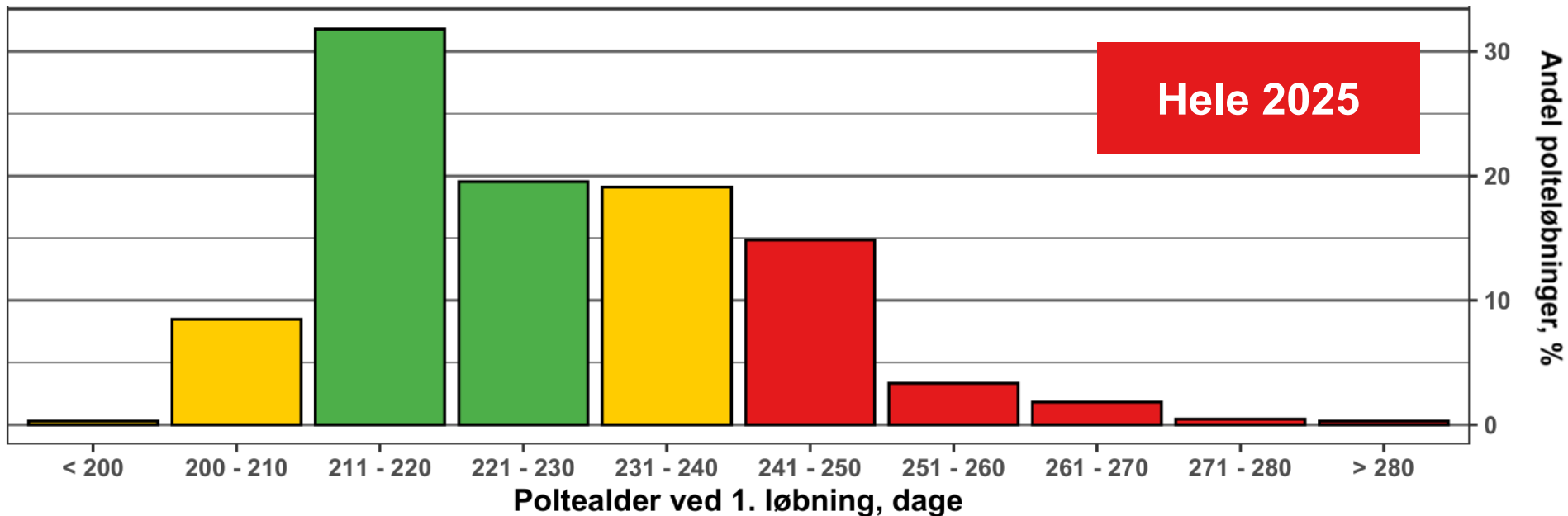
- Vi når næsten 12 mm, og er i mål på vægten
- Gået fra ca. 240 dage til 220 dage ved løbning

Polte data UGE 12

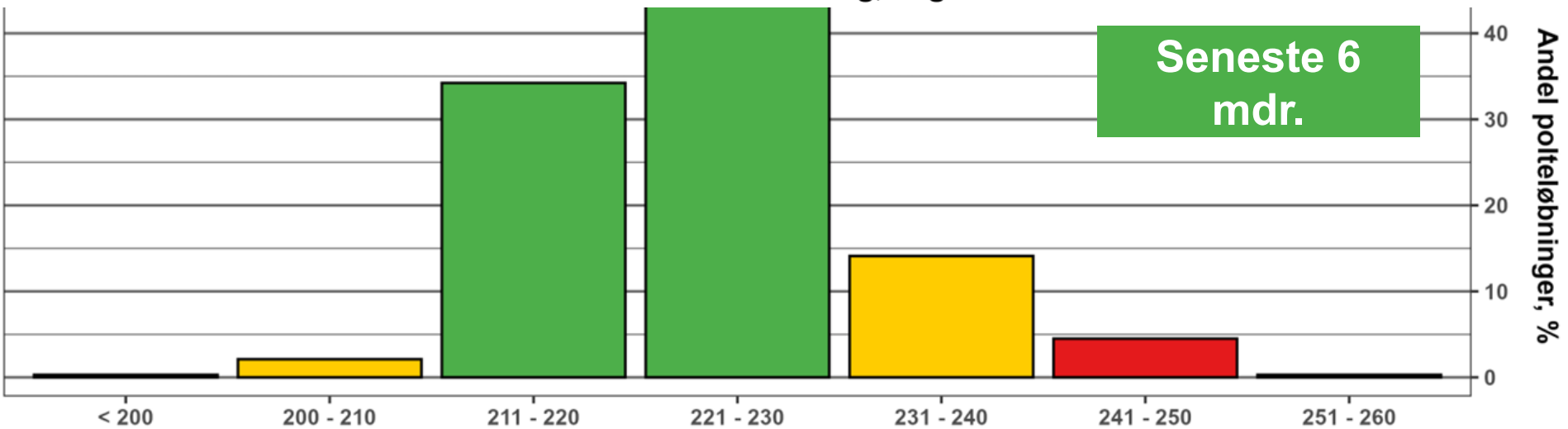
uger	kg	Ryg spæk	AVLS DYRS NR/ SO NR	FODER	
33	161	12	68233		2204
33	181	11	68071		2196
32	162	10	68325		2197
32	170	12	68362		2198
33	181	13	68282		2199
31	179	13	68521		2200
33	160	12	68227	1 uge ekstra alder	2201
31	167	11	68658		2202
31	169	12	68554		2195
32	175	15	68427		2194
33	157	12	68265		2205
33	175	13	68231		2193
33	172	13	68062		2203
32,3	170	12,5			

Hvordan ser fordelingen af alder ved løbning ud på Hedevang

Et historisk og aktuelt blik



Optimal alder ~ 52%
For gamle ~ 21%



Optimal alder ~ 78%
For gamle ~ 4%



Hvor skal vi rette blikket hen?

SEGES
INNOVATION

Forskningens vinde i forhold til sooverlevelse

Hvor finder vi hullerne i osten?

Er én daglig fodring i drægtighedsstalden optimalt?

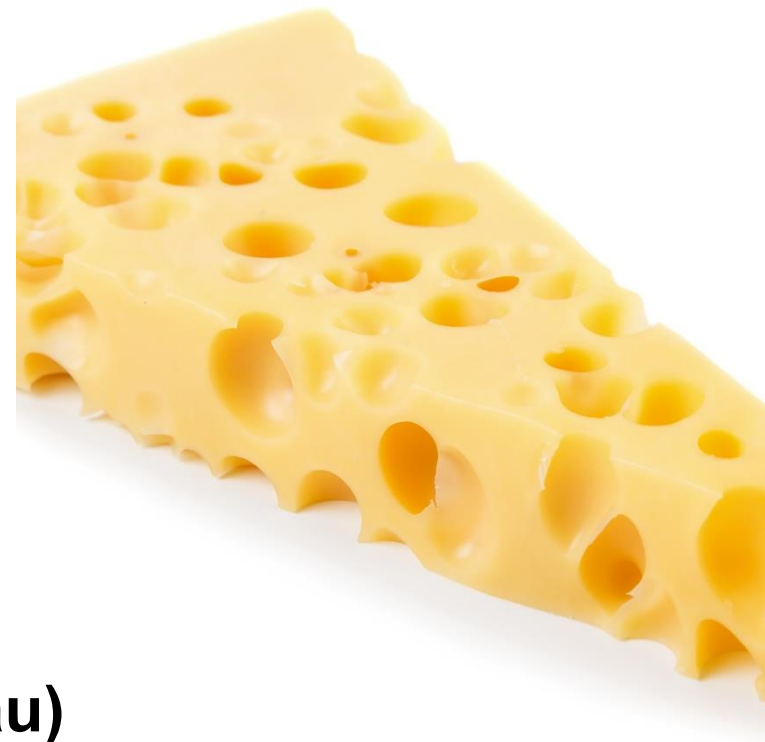
- Effekt på sooverlevelse (Abiven et al., 1998)
- Effekt på fødselsvægt (ukendt men mulig)
- Flad foderkurve vs. høj-lav høj? Sodødelighed omkring ændringer

Hvor mange måltider pr. dag i farestalden?

- Ingen effekt på soens mælkeproduktion (6 vs. 3 og 9 vs. 4)
- Effekt på sooverlevelse (ikke undersøgt)

Øget fokus på oxidativt stress (stress på celleniveau)

- Topper lige omkring faring og er lavest lige efter løbning
- Øget behov for antioxidanter hos højtydende søer



Gør vi særligt på Hedevang?

Fokus på management og staldmiljø

- Rent foder, vand og halm
- Tørre og rene stalde
- Mindre støv er godt for medarbejderne
- Ro og sikkerhed for at dyrene har det godt, når vi går hjem

Det giver overskud at være foran og ikke altid bagud

**Så er det heller ikke større videnskab at
passe godt på levende dyr**



Opsummering

Fodringens betydning for sooverlevelse

- Foderets sammensætning og god andel fibre (kombiner uopløselige + opløselige)
- Foderhygiejne (fra silo til trug)
- Måden foderet bruges på (flad foderkurve og strategisk fodring før flytning)
- Halm + fibre for at give ro blandt drægtige søer

Polstens bidrag til sooverlevelse

- Foderet er et middel for at opnå målet – derfor er poltefodring vigtig
- Fasefodring af polte enten manuelt eller med forskellige blandinger

De små ting i foderet der gør en forskel på Hedevang

- Positive erfaringer med toksinbinder (særligt i drægtighedsfoderet)
- Levucell for at undgå gaspustere
- Antioxidanter (højere koncentrationer end tidligere og flere typer samtidig)